



ÚJ
Ez Az Újság
nálunk



A Piliscsabai „KLOTILDLIGET” Községépítő és Természetvédő Egyesület lapja



Köszönöm nektek, pilisi hegyek,
Hogy jóságosak vagytok és szelídek
És engedtek elringatóznom
Vonalaitok zöld hullámain...
(Sík Sándor)

ÜNNEPI MEGHÍVÓ

A Széchenyi István emlékéremmel és a Piliscsabáért emléklakettel
kitüntetett Piliscsabai „Klotildliget” Községépítő és Természetvédő
Egyesület szeretettel vár minden érdeklődőt a

XIX. KLOTILD NAPRA

2025. szeptember 28-án, vasárnap
16⁰⁰ órára a Klotild térre

Közreműködik a 30 éves Páduai Szent Antal
Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola

250 éve született József nádor

Megemlékezik: Dr. Óze Sándor történész professzor

Klotildligetért díjak és a Klotild-díj átadása

Ünnepi beszédet mond Habsburg-Lotharingiai József Albert herceg
Átadja Habsburg-Lotharingiai Mihály főherceg

17⁰⁰ órától a Klotildligeti Plébániatemplomban
30 éve indult el a Piliscsabai Egyházzenei Napok.

Megemlékezik: Habsburg-Lotharingiai Krisztina főhercegnő

A Novi Cantores Vegyeskar és a
Pilisszentiváni Vegyeskar emlékkoncertje

Hidrogeológiai védőidom Karsztvíz védelmére

A piliscsabai főút mellett, a mai Iosephinum területén az egykori dorogi szénbánya munkásai készítették el a laktanya és a város vízellátásának biztosítására a karsztvízszint alá hatoló bányavágot és aknát. A víztermelési végpont 146 méter mélyen, egy a dolomit kőzetben feltárt repedezett vetődésnél található. **A vízbázisok védelmére védőidom szolgál, mely a vízbázis vagy vízkivételi mű körül kijelölt, földtani és vízföldtani adottságok alapján meghatározott terület és ez alatt található földtani rész. Célja a vízbázis tisztaságának megőrzése.**

A vízellátás védelmét biztosító helyi védőidom már 2005-től szerepel az országos vízügyi rendszerekben. A legutóbbi felülvizsgálat után, *Pest Vármegye Kormányhivatal* 2025 május 15-én 30414/2611-9/2025 sz. *határozatban írta elő a környező telkek egy részét is érintő védőterület és védőidom kijelölését*, és a területhasználók tájékoztatását.

A védőidomok meghatározására az egész térség helyszíni geológiai térképezés, mintavételek, geofizikai mérések elvégzése után, részletes geológiai értékelő anyag alapján került sor.

Jogsabályi előírás szerint a védőidom-határokat a felszíni telekhatárokhoz kell igazítani, függetlenül attól, hogy többségük csak a mélyebb rétegek-re terjed ki.

A sárgával jelölt területen a felszíntől kezdődő védőterületet jelöltek ki. A dolomitréteg ezeken a területeken a felszínre bukkan.

A víztermelés hatásterülete azonban túlnyomórészt a felszín alatt marad, *mélysegi hidrogeológiai védőidomként (sraffozással jelölt telkek).*

Az érintett tulajdonosoknak és kezelőknek – *saját érdekükben is* – tartózkodniuk kell olyan tevékenységektől, amelyek károsíthatják a vízadó réteget, vagy rossz hatással lennének a beszivárgási, utánpótlási területre.

Jelenlegi hatályban lévő szabályozásokon felül új szabályozások nincsenek a mostani használatot illetően.

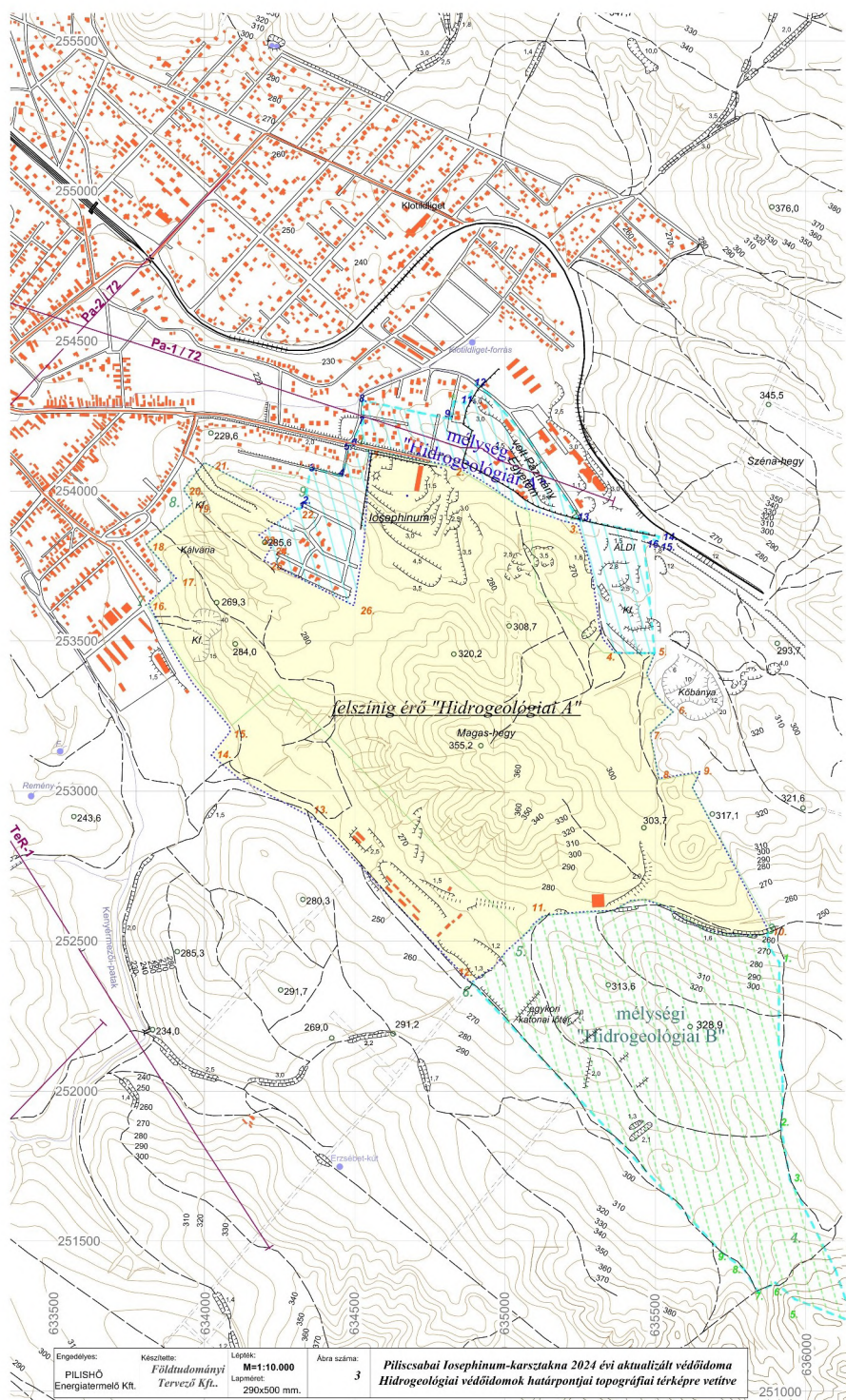
A védőidom és az érintett telteken engedélyezhető terület-használatok kapcsán felmerülő kérdésekkel a **Pest Vármegyei kormányhivatal Vízügyi Hatósági Főosztályhoz** lehet fordulni. (E-levél: Vizugy.hatosag@pest.gov.hu, Honlap: www.pvkh.hu), esetleg

a védőidom tervét készítő geológushoz (Lorberer Árpád, loare@freemail.hu).

A védelemre kijelölt területek tiszta, szennyeződés-mentes állapotban való megőrzése mindannyiunk közös érdeke!

ifj. Csíky Gábor

A védelemre kijelölt zónák telekhatárokhoz igazított kiterjedése



A Makovecz Campus Alapítvány tevékenysége Piliscsabán

Piliscsaba város közigazgatási határain belül található olyan terület, amely állami tulajdon lévén sohasem tartozott a városhoz magához. Ezt a területet eleinte egy katonai tábor, aztán egy egyetem, majd végül mára a Makovecz Campus Alapítvány kapta meg tulajdonba.

Mindegyik intézmény egy határozott céllal kapta birtokba az állami tulajdont. Az első két esetben nem kell magyarítani a célt, de a harmadikban igen.

A Makovecz Campus Alapítvány célja olyan tudományos kutatások indítása, amelyek Magyarországon hiánypótlónak számítanak. Számos kutatás idén július elsejével el is indult, ez indokolja e cikk megírását: a város lakóit szeretnénk tájékoztatni a területen folyó munkákról.

Több történettudományi kutatás indult, ezek célja olyan kézikönyvek létrehozása, illetve olyan dokumentumok közreadása, amelyek a következő évtizedekben meghatározzák a történettudomány fejlődését. Ezekhez a munkálatokhoz csatlakoznak azok a régészeti kutatások, amelyek megrajzolják a mai Magyarország területének történetét a magyarok bejövételét megelőző idők vonatkozásában.

A szociológiai vizsgálódások a család és iskola területét vették célba, a közgazdaságiak pedig a mai gazdasági élet



Az 1925-ben épült Quaestura épület eredeti állapotban történt felújítása 1997-ben

alapvető problémáit kutatják, figyelve a nemzetközi fejlődés alapvető irányára, és arra, miként kell ebbe betagozódnia Magyarországnak.

Talán e néhány példa is mutatja, milyen fontos és érdekes munka vette kezdetét a campuson. E munkák sikeres folytatását leginkább a több éve elhagyott épületek leromlott állapota gátolja: alig található hely, ahol a kutatókat le tudnánk ültetni. Egy-egy épületnek a kor követelményeinek megfelelő újjáépítése több milliárd forintot tenne szükségessé.

Hozzánk eljutott hírek szerint a város lakosainak változatos ötletei voltak a terület hasznosítását illetően (bár se illetékességük, se több milliárdjuk nem volt): például óvoda, iskola céljára használták volna a területet. A Kormány döntése alapján a magyar tudományos élet egy fontos központja van kialakulóban Piliscsabán.

Ez a központ a jövőben, ha tevékenysége már megfelelő szintre jutott és épületei használhatóvá váltak, igyekezni fog együttműködni a várossal. Ennek formáit majd megfelelő időben egyeztetjük az önkormányzattal.

Maróth Miklós

MCA Kuratóriumának elnöke



Folyik a Quaestura épület felújítása 2025-ben

Közérdekű tájékoztatás

Az előző lapszámban megjelent egy írás a fasorok védőpermetezésével kapcsolatban. Ezúton arról tájékoztatjuk kedves olvasóinkat, hogy Thumáné Kauzál Melinda, polgármester asszony levele szerint a gesztenyesor védőpermetezése ebben az évben nem történt meg, de egy más eljárással, úgynevezett injektálással látták el a gombásodás ellen.

Ide tartozik, hogy Szent László király útja, más néven gesztenyesor a száraz, hosszan tartó és forró időjárás miatt szinte teljes egészében levél sorvadásban szenved.

a Szerkesztőbizottság

Rekultiválás és környezeti rehabilitáció

Az idősebb piliscsabai olvasók talán még emlékeznek arra, hogy Piliscsabán két magyar katonai tábor létesült a múlt század fordulóján, Perczel Mór és Béri Balogh Ádám nevét kapták. A magyar katonai táborok 1956-ig működtek Piliscsaba-Klotildligeten, majd az emlékezetes, 56'-os események miatt a táborokba büntetésből az orosz hadsereg vonult be.

1954-ben a dorogi Bányászati Aknamélyítő Vállalat fúrta azt a karsztaknát, ahonnan mára az egész Iosephinum ellátható ivóvízzel. Mindkét katonai táborban 1925 környékén épültek a magyar tervezésű épületek, így a mai Makovecz Campus területén a Quaestura, az Anselmianum, az Augustineum, az Emericanum az Iustineum és a Catharineum, nem beszélve a Refectoriumról, amely kezdetektől a „Dóra néni vendéglője”-ként lett híres. A Iosephinum területén a ma üresen álló kollégium épülete valósult meg. Akkoriban a laktanyák vízellátása fúrt kutakból történt egészen addig, amíg megépült a karsztakna. A kommunális szennyvizet külön csatornahálózat vezette az országút és Kenderesi út sarkán akkor létesült emésztőbe. Azt már senki sem tudja, hogy itt a szennyvizet tisztították vagy nem, és hogyan került a végén - túlfolyón keresztül - a szennyvíz a réten át az ottani patakba.

Telt-múlt az idő, az 1990-es rendszerváltás után a helyi önkormányzat legelső intézkedése az egykori orosz szennyvíztelep felszámolása volt. Ne felejtsük el, hogy 1991-ben vonult ki Piliscsabáról az utolsó szovjet katona. Hosszas huzavona után az önkormányzat pályázatot írt ki a szennyvíztelep megszüntetésére, rehabilitációjára és új funkcióval való megtöltésére.

A pályázat eredményét mindenki ismeri, Pepi Sped Kft. néven benzinkút létesült, de azt nem tudni, hogy történt-e rekultiválás, majd teljes talajrehabilitáció? Az sem tudható, hogy a benzinkút mennyi hasznot hozott a tulajdonosnak, de azt mindenki láthatta, hogy az évek során egyre-másra telt meg a terület kamionokkal és roncs autókkal, ugyancsak szennyezve a környezetet.

Sokan örömmel fogadták azokat a munkálatokat, amelyek az elmúlt hónapokban kezdődtek el ezen a területen. Ennek eredményeképpen eltűntek a roncsok és a különböző szufnik, megszűnt a benzinkút és most már látszik, hogy milyen szép nagy terület van itt egyelőre még kihasználatlanul. Reméljük, hogy a benzinkút megszüntetése azt jelenti, hogy valamennyi föld alatti tartályt kibontanak, hogy a megfelelő helyre szállítsák azokat.

Az a hír járja, hogy egy „mini lakópark” épül a benzinkút helyén. Ha ez így van, akkor nagy fába vágta a fejszét az új tulajdonos, hiszen mindazokat a feltételeket meg kell teremtenie, amelynek a megvalósítása után vevőket talál a lakásokra. Egy biztos, a most már több évtizede Piliscsaba egyik legelhanyagoltabb területének helyébe, reményeink szerint, egy szemet gyönyörködtető épület-együttes kerül.

Megnyugtató, hogy amint lehetőségünk lesz, az új tulajdonossal riportot készítünk és tájékoztatjuk a lakosságot a fejleményekről.

Teofil

Útépítés vagy növények?

Az utak tervezésekor sokszor merül fel a kérdés: vajon a növények akadályt jelentenek, vagy éppen az úthálózat kiegészítő elemei? A válasz nem fekete-fehér – a mérlegelésnél műszaki, ökológiai és fenntartási szempontokat egyaránt figyelembe kell venni. Az út és a növényzet egyaránt infrastruktúra és a korszerű szemlélet a különböző infrastruktúrákat nem egymással szemben, hanem egymás mellett értelmezi.

Növények és az úrszelvény

Az úrszelvény a közlekedés biztonságát segíti. Ha fák vagy bokrok belógnak, akadályozzák a kilátást, az balesetveszélyes

lehet. A megfelelő faj-, fajtaválasztás, illetve az időközönként elvégzett metszés azonban megelőzi ezt, így a növények nem akadályozzák, hanem kísérik az utat.

Vízkezelés: elvezetés vagy megtartás?

A hagyományos útépítés a csapadékot gyorsan elvezette árkokon, betonozott csatornákon keresztül lehetőleg minél messzebb. A klímaváltozás egyik fontos következménye, hogy erősödnek a szélsőségek: hosszú, csapadékmentes időszakokat követően sokszor a korábban megszokottnál jóval nagyobb mennyiségű csapadék hullik le rövid idő alatt. Ha gondos tervezéssel nem tartjuk meg a csapadékvizet –

látszólag a szürke infrastruktúra védelmében – azzal elhanyagoljuk a zöldinfrastruktúrát. Az infrastruktúrák kiegészítik egymást és bár szükséges hozzá másféle szakértelem, de a zöldinfrastruktúra szintén az igényekhez igazítható, méretezhető. Részai lehetnek egyszerű szikkasztó-árkok, esőkertek, de a fasorok és zöltsávok ugyanúgy segítik a víz helyben tartását, beszívárogtatását, és párologtatásuk révén a hőhullámok mérséklését. Ezzel csökkentik az elvezetési kényszert, és javítják a mikroklimát is.

A növények haszna

A zöldfelületek árnyékot adnak, mérséklik a burkolat felmelegedését, szűrik a port és a kipufogógázokat, élőhelyet kínálnak madaraknak és rovaroknak. Egy fasor tehát nem csupán díszítőelem, hanem funkcionális infrastruktúra, amely közvetlenül hozzájárul a közlekedők mellett az ott élők komfortjához és egészségéhez.



Forrás: https://architextura.hu/ultetett-orokseg_hazank_legszebb_fasorai.html

Karbantartás

Való igaz, hogy a növények gondozást igényelnek – kezdetben öntözést, későbbiekben metszést, lombtakarítást. De az utak fenntartása is folyamatos munka: kátyúzás, burkolatjavítás, hóeltakarítás. A zöldfelület ápolása a közterületek fenntartásának természetes része, amely hosszú távon megtérül: lassítja az utak szerkezeti károsodását, mérsékli a hőterhelést, és esztétikai értéket ad.

Nem útépités vagy növények, hanem útépités és növények.

Az igazi kérdés az egyensúly megtalálása: a megfelelő helyen, a megfelelő fajokkal, összehangolt műszaki és ökológiai szemlélettel megvalósítható. Nem lehet (szabad) utat tervezni a növények figyelembevétel nélkül – és a zöldfelületek tervezéséhez, telepítéséhez, fenntartásához is szakértelem kell, hogy ténylegesen zöld-infrastruktúraként tudjanak működni.

Nagy Eszter

Egy újság születése

A rendszerváltó önkormányzati választásokat követően a Piliscsabai „Klotildliget” Községépítő és Természetvédő Egyesületben is aktivizálódott az élet.

Az oszlopos tagjaink közül Malomvizi Schuster Ödön és Csaba Tivadar, a helyi evangélikus Egyházközség gondnoka és még néhány településért aggódó egyesületi tag hatalmas munkát vállalt fel azzal, hogy Klotildliget területének egy részét természetvédelmi területté nyilvánítsák.

A munkájuk során úgy gondolták, hogy a lakossággal való kapcsolat legjobb módja, ha egy egyesületi újságot indítanak el. Ne felejtjük el, hogy abban az időben ez még engedélyhez kötött tevékenységnek számított.

Kezdetben az újság lapszámai úgy készültek, hogy szó szerint betűről betűre, ragasztásos eljárással „írták” az oldalakat, majd amikor a mintapéldány elkészült egy Xerox gépen sokszorosította az egyesület. Azokban az időkben megjelent újság egyik első cikke arról szólt, hogy megemlékeztek Dr. Kunszenti Imre háziorvos halálának 10. évfordulójáról, valamint arról tudósított, hogy az egyesület

emléktáblát helyezett el az orvosi rendelő falán. A cikket Csaba Tivadar írta, amit itt mellékelünk e lapszámban.

Csíky Gábor

”Az igaznak emlékezete áldott.”
Péld.10:7

dr Kunszenti Imre 1904-1981

1991 május 4-én délután ünnepi ruhába öltözött az emlékezők serege és elzárándokolt a Központi Orvosi Rendelő kertjébe, hogy tisztelegjen egy igaz ember emléke előtt. Az előtt a férfi előtt, aki több mint öt évtizeden át orvosa, gyógyítója volt községünk és környékünk lakosságának.

1928-ban senki sem gondolta volna azok közül akiket, mint ifjú orvos gyermekként himlő ellen beoltott, hogy még az unokáit is ugyanaz a doktor bácsi fogja gyógyítani. Közel két emberöltő - két generáció. Az első világháborút követő gazdasági összeomlás, a lakosság magáratallása, felrendülés, újabb háború, nyomor, nélkülözés, rendszerváltás, kitelepítés, lakosságcsere, megváltozott gazdasági körülmények mind-mind nem befolyásolták hivatása teljesítésében. Nappal és éjjel, hétköznap és ünnepnap év – év után pergett és mi azt gondoltuk, hogy az örök változás közepette a doktor úrra

mindig, minden körülmények között számíthatunk. Felkerestük őt testi, lelki bajainkkal. Nála mindig kéznél volt a jótanács és a gyógyír. Aztán egyszer megdöbbenve halottuk a lesújtó hírt, hogy árva maradt a ház és az orvosi rendelő. Halálának 10. évfordulója alkalmából köbe véstük felejthetetlen emléket. Nagy Gyula, a Községépítő Egyesület elnöke, dr. Trznádel Gábor körzeti orvos és Kasza Péter polgármester méltatták emberi nagyságát és elvéülhetetlen érdemeit. A piliscsabai általános iskola énekkara - Nagy Éva tanárnő vezetésével és Szabó Marica szavalata tette emlékezetessé az ünnepélyt, amelyen a családtagok, a képviselőtestület, a régi barátok és ismerősök előtt hullt le a lepel az aranybetűs, fehér márványtábláról. Hirdesse ez az emléktábla, hogy nem élt hiába az, aki élete kincsét a köz javára áldozta.

Csaba Tivadar

Előző lapszámunkban a Klotildligeti Páduai Szent Antal Iskola elődjének alapítási évfordulója kapcsán közöltünk egy hosszabb részletet az oktatási intézmény működésének kezdeti időszakáról. A cikkhez olvasói hozzászólás érkezett a 97. életévét taposó Grcic Lajosnétól, amelyet hozzájárulásával közlünk.

Grcic Lajosné 12 évig tanulója volt a budapesti, Váci utcában ma is meglévő, az Angolkisasszonyok által létesített iskolának. Visszaemlékezésében így ír:



Angolkisasszonyok budapesti B. M. V. intézete, IV. Váci-utca 47.
Orakózi szünet a Dunapartra néző tetőtérreazon.

Kezdem, Budapest belvárosában lévő elhelyezkedését:

Főbejárat: Irányi u., Molnár u. sarok; Molnár u.: mellékbejárat; Nyáry Pál u.: a nagy tornaterem és templomunk egyik oldalfala; Váci u.: Templomunk bejárata és mellette a klauzúra bejárata helyezkedik el.

Iskolatípusok:

Külső elemi: 6 osztályos, tandíjmentes Belső elemi: 4 osztályos tandíjas. Az alábbi oktatási formák szintén tandíjasok voltak., Gimnázium: 4 vagy 8 osztályosak. Polgári iskola: 4 osztályos. Tanítóképző, kereskedelmi iskola.

Külön oktatási termek: Fizika terem, kémia terem, kézimunka terem, konyha terem, kis tornaterem, nagy tornaterem.

A klauzúra melletti kis kápolnában imádkozhattunk, a hosszú folyosókon órák közti szünetben sétáltunk. Összejövetelre a kis Díszterem és a nagy Díszterem volt alkalmas, utóbbiban a falon hatalmas festményen Liszt Ferenc látható a zongoránál, éneklő gyermekekkel körülvéve.

Az elemi iskolában Szívárdisták, a középiskolában önképzőköri tagok voltunk.

Karácsonyra minden osztály külön kis előadással készült.

Augusztus 20.-a előtt a nagy Díszterembe minden évben elhozták a Szent Jobbot a diákok megtekintésére.

A rendet Pázmány Péter hívta be Magyarországra. Alapító: Ward Mária. Rendfőnök, főigazgató: Mater Krigovszky Mária Elemi iskola igazgatója: Mater Freckay Irén, az első 2 osztály osztályfőnöke: Mater Nagy, a harmadik-negyediké a testvére, szintén Mater Nagy. Növénytant és fizikát: Mater Legeza, Mater Borbély pedig a matematikát okította. A gimnázium igazgatója Mater Richter volt. Sajnos többre nem emlékszem.

Szokásaink: 3/4 8-ra gyülekezés a templomban, a padokban mindenki a meghatározott helyére ülhetett. Csendes imát követően 8 órakor mehettünk fel a termekbe, ahol aztán az oktatás folyt.

A tanév első napjaiban látogatást tettünk a Zugligeti testvériskolánkban.

A háború befejezése utáni reggelen osztályfőnökünk komoly arccal közölte, hogy a sváb településen lakó osztálytársainkat az éjjel teherautóval elvitték, vagyis kitelepítették. Néma csendben fogadtuk e szomorú és tragikus hírt.

1950-ben egy június éjszaka teherautóra rakták a zárda lakóit, vidékre vitték a Matereket, Sorokat, és a Testvéreket. Őket is kitelepítették.

1989-ben kezdett megújulni az iskola.

Ezek az események jutottak az eszembe. Érdekes volt emlékezni ezekre a nagyon régen történt eseményekre. A visszaemlékezés néha szép, de néha nagyon fáj.

Grcicné Márta

Túrmezei Erzsébet

A legnehezebb kérés

„Legyen meg a Te akaratod!“
Ha elkerülnek gondok, bánatok,
könnyű kimondani. De ha nehéz
órák jönnek, s az öröm ködbe vész?
Ha a szív vérzik, a lélek zokog,
ha éjszakának tűnnek nappalok,
eltördelni mégis a mondatot,
hogy „legyen meg a te akaratod!“?

Inkább sikoltanék: „Atyám, ne, ne!
Miért kell ennek így történnie?!“
Szívem keserű lázadásba jut,
ha érthetetlen előtte az út.
Sírva tesz fel kínzó kérdéseket:
„Én Istenem, hát ez a szeretet?!“

Aztán elcsitul: „Bocsáss meg, Atyám!
Te szeretsz engem híven, igazán.
Kínban vergődő szívvel is tudom:
Te vezetsz engem a legjobb úton.
Ellenemre is véghezviheted,
de szívem attól nem lesz csendesebb.
Taníts meg hát szívből kiáltani
ne csak szájjal, de szívvel mondani:
„Ahogy te akarsz, ne ahogy én!-
A béke csak így lesz az enyém.

Lehet az út tövises, meredek,
amerre vezetsz, bátran mehetek.
S mindennapi kérésem az marad:
„Add, hogy csupán Téged kívánjalak!-

„Legyen akaratod-, ha nap nevet.
„Legyen akaratod-, ha éj temet.
Legyen most és mindörökké! Igen!
Fogd meg a kezem, fogadd el a szívem!
Ha utam célját el is takarod:
Hiszek! Legyen ahogy Te akarsz!

Nyolcvan éve halt meg Bartók Béla

Tisztelt Olvasóim! Nem könnyű vállalkozás a magyar zene legnagyobb alakjáról újat, eredetit írni, ezért saját életem vele kapcsolatos emlékeiről, és róla alkotott képemről szólok ezúton.

1881-ben született Nagyszentmiklóson. Első komolyabb kompozícióit a századfordulón írta, utolsó művét pedig 1945-ben Amerikában. Zenéje egyik alapja a magyar népdal volt, de szlovák és román népdalok gyűjtése, feldolgozása is fontos része a bartóki életműnek, művei egy szegmensének. Zeneszerzőként hamar elsajátította a XX. századi zene minden jellegzetességét, művészete szervesen beépül a század első felének irányadó stílusába.

1981-ben, 37 éves koromban az Országos Onkológiai Intézetben dolgoztam, amikor akkori főnököm, Eckhardt Sándor támogatta, hogy tartsak egy Bartók előadást a meseter 100. születésnapja alkalmából. Előtte már „felfedeztek” engem, mint zeneirodalmi témák előadóját. Bartók iránti érdeklődésem nem egy csapásra alakult ki. Akkoriban a legtöbb ember került a velem, ill. zenéjével való találkozást.

Akik ismernek, tudják, hogy a zeneirodalom megismerése egyik nagy szenvedélyem volt, és maradt. Bartók zenéjét kóstolgatva szó sem volt nálam olyasmiről, ami pl. Beethoven esetében: fél év alatt habzsoltam az újonnan megismert zenéket, hallgattam Barta Dénes előadásait, és 14 évesen szinte mindent tudtam, amit ma is. Viszont „erkölcsi kötelességemnek” tekintetem, hogy azt a magyart, akit a nagyvilág talán minden más magyarnál jobban ismer, és akiért annyi hivatásos és amatőr zenész lelkesedik, meg kell ismerem és szeretnem kell. Erőszakot tettem magamon 20 éves koromban, sorban meghallgattam számos művét, eleinte semmi eredmény: lexikális adatok, zenehallgatás, hatás nulla. Közben azonban kezdtem hozzászokni a korábban idegen hangzáshoz. Nem volt semmi reveláció, semmi nagy felismerés. Észrevétlenül éreztem magam egyszer csak jól ebben a világban.

Persze továbbra is olvastam róla, hallgattam a lemezeket, koncerteket. Egyetlen operája, a Kékszakállú herceg vára fogott meg igazán. Ez a könnyebben érthető bartóki réteghez tartozik, de rendkívül logikus építkezése, Balázs Béla zseniálisnak mondható szövegének és a zenének egybevetése hallatlanul nagy intellektuális élményt jelentett.

Közben teltek az évtizedek, mások is megszerették Bartókot, ma már nyugodtan kijelenthetjük: ő is egy a nagy klaszszikusok között. Az idő múlásával a közízlés is helyére tette Bartókot.

1981-es előadásomat ma is szívesen megtartanám, leírnám, de akkor valóban meggyőztem a hallgatóságomat.

Egyik, korántsem zeneértő munkatársnőm néhány nappal később protokoll jeggyel ment el egy ünnepi Bartók hangversenyre, férje oldalán. Nem győzött hálálkodni, hogy anynyi mindent megértett, köszönhetően az én előadásomnak. Horusitzky Zoltán is XX. századi magyar zeneszerző volt (1902-1985), ráadásul Bartók tanítvány, őt is meghívtam. Kétértelmű dicséretét idézem: „Egy ember csak egy dologban lehet otthon úgy, ahogy te a zene világában. Hogy érzed magadat orvosként?”

Az előadás egyik szála az volt, hogy Bartók 1906-ban, a székely népzene gyűjtése közben ismerte fel a pentatontehát az ötfokú- hangsort. Ma már- főleg Kodálynak köszönhetően ez nyilvánvaló része a magyar zenének, és az is kiderült, hogy Japántól Szibérián át, és Indiától Egyiptomig bezárólag zenei alaphangzást jelent. Ezután Bartók még 40 évet élt, és szinte minden zeneművében van valamennyi pentaton, pl. a Kékszakállú hercegben az alaptéma mind a 7 ajtónál őrzi a pentaton hangzást.

Bejátszottam Bartók 1906-os fonográf felvételei közül egy dalt, Kádár Anna énekelte, a dallam pentaton volt, szövege így szólt: „*Fekete föld, fehér az én zsebkendőm, elhagyott a legkedvesebb szeretőm. Úgy elhagyott, hogy még meg se sirattott, érzi szívem, nemsokára meghalok*”. Meghallgattuk Basilides Máriaival is Bartók zongorakiséréttel. A székely nép minden fájdalma, elhagyatottsága benne van a dalban.

Egy meglepő élményem is kapcsolódik ehhez. Erdélyben, 20 székely atyafi énekel egész este székely népdalokat. Beénekeltem a Fekete földet. Egyikük sem ismerte, és nem tudták, hogy az ő földjükről indult el, és került bele a világ zeneirodalmába a pentaton. Bartókról se tudtak sokat, de ez nem az ő hibájuk.

Végül egy külföldi élmény, nyugodtan nevezhetem sikernek. 1982-ben 4 hónapot töltöttem Olaszországban, onkológiai kórházakban. Az egyik bolognai orvos meghívott magához, megmutatta lemezgyűjteményét szerzők szerint ABC sorrendben: Bach után 7 Bartók lemez következett. Másnap letettem az asztalára a Kékszakállú herceg, lemezfelvételét. Még aznap estére újból meghívott, 12 kollégája társaságában, hogy mondjam el, miről szól a Kékszakállú! Megtettem. Egyik kollégája közölte, szeretné, ha az ő saját társaságában is megtenném ugyanezt. Megtettem, a siker nem maradt el.

Ha van rá igény, a következő számban folytatom ezt a témát, közeledve szeptember 26-hoz, halála évfordulójához.

Dr. Farkas Elek
2025. 06.06.



A 90 éves jubileumát ünneplő EGYHÁZKÖZSÉGI NŐVÉREK és Piliscsaba-Klotildliget kapcsolata

Az Egyházközségi Nővérek Társasága két alapítója jelen volt 1908-ban a Farkas Edith és Prohászka Ottokár püspök által kezdeményezett Szociális Missziótársaság létesítésénél, majd 1923-ban a Szociális Testvérek Társasága létrejötténél. Gertrúd nővér szociális testvérként Amerikában dolgozott, és azt tapasztalta, hogy az egyházközségekben szükség van a plébánosok mellett a hívekkel való kapcsolat, oktatás, karitatív tevékenység segítésére egy fogadalommal elkötelezett szerzetesi közösségre. Ezért alakult meg Horváth Gertrúd és **Dr. Künnle Theodóra**, és 12 társuk összefogásával 1935-ben az Egyházközségi Nővérek Társasága, akik Szabó Lajos lazarista házfőnök hívására jöttek Piliscsabára.

1950-ben házrésztt vásároltak Klotildligeten (most Mátyás király u 9, akkor 20.) és megkezdték munkájukat az egyházközségben. (Ebben a házban Theodóra nővér vezetésével titokban lelkigyakorlatokat tartottak lányoknak. Ezekben az években tilos volt fiatalokkal foglalkozni, könnyen elítélhetők államellenes cselekedet vádjával azt, akiről ez kiderült.) Az Ő munkája volt nemcsak a társaság Szabályzatának összeállítását, hanem sok fordítás is (Trapp család, Hétlépcsős hegy.) A Magyar Püspöki Kar 1976-ban jelentette meg az Ideiglenes Zsolozsmáskönyvet (az első félhivatalos fordítás.) Az egyházközségi nővérek viszont már jóval korábban, az ötvenes évek kezdetétől magyarul imádkozták a főbb ünnepek imaóráit, Theodóra nővér fordításainak köszönhetően. Hártypapírra 6 oldalt lehetett egyszerre indigóval gépelni. Vászonnövevénybe kötve ma is megvan belőlük néhány. (Theodóra nővér szívbetegegyben halt meg 1968-ban.)

1950-1956 végéig Gáti Edit **Ágnes nővér** látta el Klotildligeten a sekrestyési, családpsztorációs és hitoktatói feladatokat, először Janisch Mihály atya mellett, később Zsolnay Béla atya mellett. Ágnes nővér fedezte fel Horváth József atyában, mint kisgyermekben, az akkor ébredező papi hivatást, aminek megerősödését Endrődi Emma **Rita nővér** segítette. Végigkísérte az iskolai tanulmányait és támogatta, hogy papi pályára léphessen.

Rita nővér 1956-ban vette át Ágnes nővértől a plébániai munkát, és 2021-ben bekövetkezett haláláig töretlenül tevékenykedett az egyház érdekében. Zsolnay Béla atya mellett sekrestyés, hitoktató, adószedő volt 2007-ig. De nemcsak a plébániai-templomi munkákban jeleskedett. A fiúkat ministrálni tanította: a mai ministránsok áhitata Rita nővértől, Csíky Gáboron és Kassay Tomin keresztül még máig is hat. Gondoljunk csak arra, hogy a nagyheti asszisztencia O. András, Lilla, Dóri és a többi ministráns közreműködésével minden évben milyen precíz és felemelő ...

A fiatal lányokat nemcsak hittanra tanította, hanem a templom szeretetére és szolgálatára is. Az Ő keze alól kerültek ki a leggondosabb templomtakarítók: sekrestyés Erzsink keze nyomán most is mindig ragyog a templom. Később, az ezredforduló után az iskolapadból felcseperedett kislányokból nagymamahittan verbuválódott, amit Rita nővér szinte a haláláig vezetett.

József atya ma is szívesen jön Klotildligetre, és családjaként szereti a közösséget. Ha Rita nővér nem tett volna mást, mint József atya hivatását egyengette, már akkor is örök érdemeket szerzett: József atya ma a bodajki kegyhely fő gyóntatója. Itt, Ligeten is örömmel szolgál.

Rita nővér adószedés ürügyén családlátogatásokat is végzett, nemcsak a hívő családokhoz kopogtatott be, hanem sorba járta a házakat, és mindenütt leült beszélgetni. Kiderítette, hol kellene házasságot rendezni, hol van keresztleetlen csecsemő... Tudta, hol nélkülöznek leginkább a családok. Ezt a hatalmas feladatot Farkasné Márti vette/örökölte át, ma Ő az, aki minden portát ismer és mindenütt segít, szükség szerint. Sokan rajonganak érte.

A kollégium: a kalocsai nagyházat államosították/elvették, ahol addig ostayasütés, Rózsafűzér-Háziipar, Hitoktatóképző működött. A nővérek ekkor – magánszemélyként – Baján vettek házat, a szocializmus éveit alatt ott volt a rend illegális központja. Amikor a vagyontól, életmódjuktól megfosztott szerzetesrendek a rendszerváltás után visszakérhették elvett ingatlanjaikat, „kárpótlást” kaptak. Az egyházközségi nővérek ebből a kárpótlási pénzből kezdtek építkezni Klotildligeten. A rendház és a kollégium 1994-ben került átadásra. A PPKE építése okán sok-sok kollégiumi férőhelyre volt szükség. 5 kollégium közül elsőként nyitotta kapuit a Szent Péter Kollégium. Első igazgatója 4 éven át Gáti Edit Ágnes nővér volt. Szerették, becsülték a lányok. Halk szavú, csendes lény nagy teherbírással párosult, hisz 1991-2015-ig a rend vezetője is volt. A kollégiumban Rita nővér „csendes percek” keretében foglalkozott az egyetemistákkal csaknem 30 éven át. Rita nővér még a kilencvenes éveiben is a fiatalok szívéig hatott humorával, hitvalló tanúságtételével.

Mivel a PPKE beköltözött Budapestre, ezért utóbbi években, 2010-től már csak néhány egyetemista lakott itt. A 100 fős épület ma jobb sorsra lenne érdemes: a nővérek Fecskeházzá szeretnék alakítani.

Ágnes Nővér és Rita nővér Klotild-díjat (2015) és állami kitüntetést (2018) is kaptak.

1950-től hosszabb-rövidebb ideig több nővér is dolgozott itt: Éva nővér Piliscsabán kántorizált, Mariann nővér és Erika nővér sekrestyés, adószedő volt. Stefike, Edit néni és Paula nővér is segítette az egyházközség és a kollégium életét. Veronika nővér Budapesten a Szent Imre templomban látott el sokrétű feladatot, nyugdíjasként Klotildligeten adót szedett, és nagy részt vállalt az idős nővérek ápolásában. 2008-ban, Ágnes nővér kérésére, aki akkor már alig bírt járni, nyugdíjas atya költözött a házba, hogy naponta legyen helyben szentmise. Bindes Ferenc atya jelenléte, napi szentmiséi új szint hoztak nemcsak a nővérek, hanem a kollégium és az egyházközség életébe is. Gyóntatásra mindig nyitott ajtaja,

szentéletű, derűs lény, szellemes prédikációi, új lendületet adtak a település egyébként is aktív híveinek. Félévente tartott 9 hetes lelki gyakorlatot (Szentlélek szemináriumot), férfiközösség jött létre mellette, és az iskolai gyóntatásokból is oroszánrészt vállalt. 2019-ben bekövetkezett haláláig sokak lelki vezetését ellátta és mindkét szociális otthon lakóit látogatta.

A rendház (folyamatos felújítása mellett) 2018-tól 1-1 válsághelyzetben levő kismamát fogad be: jelenleg az ötödik kisbaba tölti nálunk első életévét.

A PPKE elköltözése miatt alig van igény kollégiumi férőhelyre. Ezért 2017-től a legkülönbözőbb élethelyzetből fogadtunk be nehéz sorsú, rászoruló embereket. Többször talált menedéket bántalmazott nő, állami ellátásból kikerült gyökértelen fiatal, lakhatást kereső kezdő munkavállaló, háború elől menekült család. hosszabb-rövidebb időre hajléktalanokat is befogadtunk. (Sajnos, a visszaélések miatt egyre nehezebb karitatív tevékenységet folytatni: anyagilag nem vállalható, hogy hozzájárulás nélkül lakjanak itt, vagy több hónapnyi tartozással egyszer csak eltűnjenek...)

Mindez azt mutatja, hogy a településnek szüksége lenne szociális bérlakásokra.

A nővérek vágya a kollégium átalakítása fecskeházzá: fiatal házaspárok számára biztosítana átmeneti lakást a házaságuk első 1-2 évére.

2000-től Társult Tagjai is vannak a közösségnek, akik családjuk körében élve végeznek plébániai munkát, az ország különböző pontjain. Egyikük már nővérek beöltözött novícia.

Az elmúlt kilencven év alatt nemcsak tevékenységgel, hanem imádsággal is támogatta településünket, népünket a közösség, ennek új formája az idén létrehozott mátrai zarándokút, az áldott-lépések.hu.

Imádkozunk azért, hogy a közösség a következő 90 évben is meg tudja élni a karizmáját: Nem a múltban élni, hanem azt tenni, amit az alapító ma tenne a változó világban.

Marika nővér

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület hírei

Még mindig sokan azt gondolják, hogy a vizek országa vagyunk. Az elmúlt években tapasztalt nagy szárazságok viszont azt mutatják, hogy ez már nem így van. Ha le is esett kellő mennyiségű csapadék, a vizet nem tudjuk hatékonyan megtartani, az gyorsan távozik a területről, pedig az volna a kulcs, ha a vizet megtartanánk.

Eltűnnek a szikes tavak, mocsarak, vizes élőhelyek, ezért nincs hol költeniük egyes madaraknak.. Így van ez a nagy godával is, amelyik végveszélyben van. A hazai állomány jelentősen megfogyatkozott, ráadásul fészkelőhelyükön túlszaporodtak a ragadozók. Emiatt többféle villanypásztorral védekeznek a ragadozókkal ellen, segítve a biztonságos költést. Hosszabb távon a cél az, hogy a vizes élőhelyeket megőrizzük, addig fészkelvédő kosarakat helyeznek el a madárvédők, szorgalmazzák a vízmegtartó gazdálkodást és a fenntartható legeltetéssel végzett élőhelykezelést.

A nagy goda különleges madár, megjelenésében és életmódjában egyedül. Testhossza 40-44 cm, szárnyfesztávolsága



pedig 70-82 cm. A tojó nagyobb mint a hím. Csőre igen hosszú, a táplálékkereséséhez kiváló. A vizes területeken talál rovarokat, férgeket, csigákat és más gerincteleneket, de néha kevés magot is fogyaszt. Ma már kevesebb, mint 100 fészkelő pár van és egy-egy fészkelőből mindössze 10 fiókat reptetnek ki.

A nagy goda az európai országokban és a tengerentúlon is él, de mindenütt veszélyeztetett fajként. Hazánkban átvonuló madár és leginkább az Alföldön, a Duna-Tisza közti szikes tavaknál fészkel.



Megalakult a Madárbarát Települések Országos Szövetsége. 27 önkormányzat és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület alapította.

A szervezet célja, hogy elősegítse a települési madárvédelem ügyét, és a természettel összhangban történő településfejlesztést. Ezt a célt tudásmegosztással, szakértőktől való tanulásal tervezik elérni, figyelemmel a közösségépítés lehetőségére is. A szervezetnek már az előző év végén is több mint 40 tagja volt.

A szervezet alapító tagjai között van környékünkől Pilisborosjenő, Érd, Törökbálint. Csatlakozott már Pomáz és Pilisjászfalu is.

A szervezet a települési önkormányzatoknak kiemelkedő szerepet tulajdonít a madárvédelem ügyében. A honlapjukon kínálják a lehetőséget, hogy a mi önkormányzatunk is csatlakozzon a szövetséghez.

Látnivalók

Az elkövetkező hónapokra múzeumi látogatásokat ajánlunk. Két festőművész alig-alig emlegetett munkásságát mutatja be a felújított, Somogy megyében lévő emlékházuk.



Zichy Mihály Emlékház

Zichy Mihály festőművész /Zala község 1827 - Szentpétersvár 1906/ Zala községbeli szülőházában még 1927-ben alapította a múzeumot unokája, Zichy Mária Alexandra és férje, Csicsery-Rónay István katonatiszt, a hasonló nevű író édesapja.

Zichy Mihály a 19. századi magyar képzőművészet kiemelkedő alakja volt. Munkácsy Mihály mellett abban az időben a legismertebb magyar művész Európában. Életének jelentős részét Oroszországban töltötte, négy cárnak az udvari festője volt. Hosszabb ideig élt Franciaországban is, és beutazta egész Európát. Mindvégig kapcsolatban állt Magyarországgal, és magyarságát soha nem adta fel.



*Zichy Mihály fényképe
1881 Bécs*

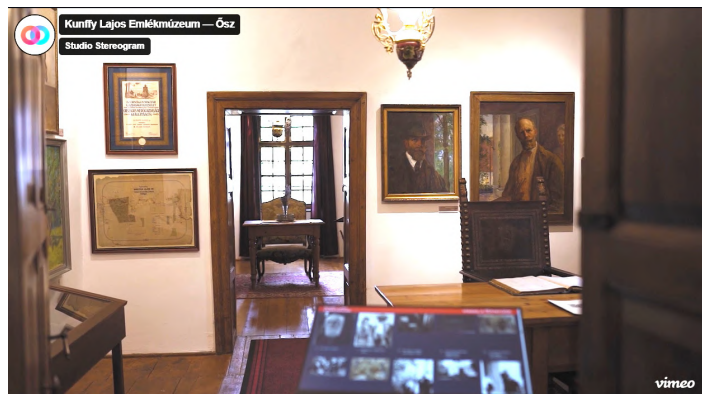
A művész a Zichy család Zala községben lévő kúriájában született, itt éltek szülei, testvére és 1866-tól orosz származású felesége és négy gyermeke is.

Zichy Mihály a festészeti tanulmányait Pesten kezdte, majd Bécsben folytatta. 1847-ben került Oroszországba, 1853-tól már uralkodói megbízásokat teljesített. 1858-ban az Orosz Művészeti Akadémia tagja lett. Később Párizsban bérelt műtermet, és ott dolgozott. 1881-től Grúziába,

Tbiliszibe utazott és a Kaukázus hegyeit járta. Több, kiváló műve tanúskodik erről. 1883-tól haláláig ismét Szentpéterváron a cári családnál élt és dolgozott, 1906-ban ott hunyt el. A magyar állam a hamvait hazahozatta és a Kerepesi úti temetőben helyezte el.

Zichy Mihály Madách Imre és Arany János műveinek illusztrátora volt, és híres volt Lermontov műveinek illusztrációja is. Számptalan portrét, tájképet, zsánert és történelmi eseményt festett, illetve rajzolt meg.

Az emlékház a Zichy család által megőrzött eredeti bútorokkal és berendezési tárgyakkal van ellátva. Nyolc teremben láthatóak festmények, ceruzarajzok, vázlatok, és használati tárgyak, dokumentumok és a családi könyvtár.



Kunffy Lajos Emlékmúzeum

Somogytúron látogatható Kunffy Lajos festő emlékmúzeuma.

Kunffy Lajos 1869-ben született Orci községben és 1962-ben hunyt el Kaposváron. Budapesten végzett jogi tanulmányokat, és ezzel párhuzamosan iparrajz iskolába is járt.



*Kunffy Lajos
Önarckép*

1890-ben már Hölösy Simon müncheni magániskolájában tanult festészetet, majd ezt követően Párizsban is folytatott tanulmányokat. 1901-ben Párizsba költözött, ahol 12 évig élt a feleségével és kisfiával. Nyaranta hazajártak látogatóba. Már ekkor is festette a vidéki élet eseményeit. Ilyen témájú képei

Franciaországban is sikert arattak. 1909-ben Somogytúron a tervei alapján épült meg különleges külsejű, templomhoz hasonlítható műterme, amelyben nagyméretű festményei láthatóak ma is. 1934-ben végleg Somogytúrra költözött.

Alkotó munkájára hatással volt Munkácsy Mihály stílusa, akit személyesen ismert. Kezdetben szecessziós képeket alkotott, egyik fő műve is igazolja ezt, majd a vidéki élet mindennapjai és a birtokának szépségei visszatérő témái lettek. Számtalan arcképet festett, családjáról is több festmény látható. Ugyancsak többször festette meg a birtokon élő cigányembereket. A második világháború éve alatt mintegy ezer műve elvezett vagy megsemmisült.

A Budapesten 1903-ban általa rendezett, kortárs francia

festők műveinek kiállításáért francia Becsületrendet kapott. Itthon is elismerték munkásságát Munka Érdemrenddel és Érdemes Művész kitüntetéssel jutalmazták.

Az emlékház eredeti bútorokkal van berendezve. A helyi lakosok mentették meg a berendezés java részét és visszaadták a családnak, amikor visszatértek a tabi gettóból Horthy Miklós kormányzó közbenjárására. A házban és a műteremben több mint száz festmény és más alkotás látható. Az emlékház minden évben több kulturális eseménynek ad otthont, köszönve az igazgatónak, aki a házat és a műtermet az önkormányzattól bérlő és saját pénzén folyamatosan újítja fel és modernizálja.

Sz.J.

A 200 éves Akadémia szerény foltjai



javításokat Wolf György végezte el.

Az Akadémia anyagi eszközei mindig szerények voltak, így jogosan jegyezte meg Széchenyi István gróf, a tudós testület pénztárnoka, hogy bizony a titoknok nagyon sokat költ saját művei kiadására és kötetésére. Amire Széchenyi utalt, az a Régi Magyar Nyelvelmékek sorozat első öt kötete, amelyet a titoknok, Döbrentei Gábor állított össze és rendezett sajtó. Minden kötetnél látjuk, hogy azok függelékében nagyon sok a javítás és pótlás, tehát ezzel a műfajjal Döbrentei nemigen tudott megbirkózni. Elsősorban arra ügyelt, hogy minden mű keménytáblás félbőr kötésben jelenjen meg, míg a többi akadémikus olcsó papírkötésben adta közre a munkáját. Nem csoda, hogy Széchenyinek is feltűnt, aki egyetlen munkáját sem adta ki az Akadémia költségén. A legzavaróbb azonban az volt, hogy ezeknek a drága köteteknek kevés volt a tudományos értéke. Nem véletlen, hogy néhány évtizedre rá a Nyelvelméktár sorozatban a titoknok összes szövegét javított formában újra ki kellett adnia az Akadémiának, a

érkezzen Eötvös József kultuszminiszterhez: ugyan szíveskedjen utánanézni mit is írt latin nyelven egy Bolyai János nevű magyar tudós. mert úgy tűnik, hogy nemzetközileg is jelentős dolgok lapulnak az irományában. Bolyai már nem élt, külföldi felszólításra kezdtek el felfedezni őt, mert mindent az Akadémia elmulasztotta megtenni. Ma a világon élt tíz legnagyobb matematikus egyike.

A Bolyaiak kortársa volt a később a legnagyobb magyar orvosként tisztelt Semmelweis Ignác, szintén nem lett magyar akadémikus. A döntés nemigen indokolható. Nehéz ember volt Semmelweis, de felfedezése mégsem volt akármilyen. Talán az okozott gondot, hogy a gyermekágyi láz kórokozójának kimutatásához nem állt megfelelő felbontású mikroszkóp a feltaláló rendelkezésére. Így tudománya majdnem elsüllyedt, de néhány józan ember megmentette azt. Ma a világon élt tíz legnagyobb orvos egyike. (Ha valaki be akar

jutni a világon az első tízbe, az nehogy magyar akadémikus legyen!)

A 19. századi tudósok közül az utolsó erdélyi polihistornak Brassai Sámuelnek tekintették, míg az anyaország utolsó polihistora megjelölést Herman Ottó érdemelte ki. Herman egyik tanítómesterének Brassait tekintette, sok mindent tanult tőle a biológia területén. Egy különbség van köztük: Brassai akadémikus volt, Herman Ottó pedig nem. Életművük azonos értékűnek tekinthető. Hermantól A magyar halászat könyve, vagy a pókfauna, vagy a pásztorság nagy összefoglalója, vagy madártani alapvetései – mind felér egy-egy akadémikus életművel. Folyóiratot alapított, segítette a madártan intézetének megalapítását, de mindez nem volt elég egy akadémikus ranghoz. Lényegében a néprajz akadémiai rangra emelője, köszönték, akárcsak fontos szerepét az 1896-os millenniumi kiállítás megrendezésében vagy a nyelvtörténet területén.

A két háború közötti időszakban az Akadémia nem választotta tagjai (talán csak külső vagy tiszteleti tagjai) sorába Neumann Jánost. Az indoklás annyi volt, hogy a hazai zsidó törvények „előestéjén” nehezen megmagyarázható, ha zsidó embert tagjai sorába fogad a tudós testület. Ne kommentáljuk!

Az Akadémia 1949-ben majdnem összeomlott, hiszen Alexits György és Andics Erzsébet közreműködésével a tagok számát 257-ről 131 csökkentették, az elbocsátottak közül 122-en tanácskozási jogú taggá lettek. Utóbbi azt jelentette, hogy a megmaradt és újonnan felvett tagok havi illetményt kaptak, a tanácskozási jogú tagok viszont nem. Ekkor lényegében egy szovjet típusú akadémia jött létre, amelyben az egyik új tag Gerő Ernő lett. Az Akadémia a széptudományokkal foglalkozó osztályt teljesen megszüntette, így az akadémikusok közül törölte Áprily Lajost, Herczegh Ferencet, Illyés Gyulát, Tamási Áront és másokat.

Az 1949-ben kizárt tagok többsége az 1990-es rendszer-változás előtt nem sokkal ismét akadémikus lett, többségük viszont már nem él. Az Akadémia nem vette vissza tagjai sorába a meglehetősen szélsőséges jobboldali nézeteket valló Orsós Ferencet és volt minisztert, Hóman Bálintot. Utóbbi nemigen érthető.

Az 1949 utáni idő dicséretes akadémiai megnyilvánulása volt, hogy 1951 után a debreceni ideggyógyász professzort, aki a sztahanovista mozgalom negatív egészségügyi hatása témakörében ejtett el egy mondatot, kizárta tagjai sorából, és csak nem sokkal az 1956-os forradalom előtt rehabilitálta.

Szóval, sok minden történt az elmúlt 200 esztendőben, érdemes lesz majd ezeken elgondolkozni.

Gazda István



*Magyar Tudományos Akadémia
dísztermének akvarellje,
Schikedanz Albert, 1887.*

*Készítette: Thaler Tamas - A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 4.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=58874286>*

A Iosephinum hírei



*A környezetvédelmi hatóság előírásai szerint
felújítják a Iosephinum záportározóját*

- A mellékelt képen is látható, hogy megkezdődtek a záportározó burkolatának felújítási munkái, ami azt jelenti, hogy a Iosephinum és a környező magas területekről érkező csapadékvíz egy olajfogón keresztül a záportározóba kerüljön. Nagy eső esetén is csak annyi víz jutna ki a 10-es számú főútvonal melletti árokba, ami a túlfolyón keresztül érkezik ki a Iosephinumról a főút melletti vizes árokba, majd onnan a Kenyérmezei patakba.
- Ismételten felhívjuk a figyelmet arra, hogy a Fő út 60, 62, 64-es számú ingatlanok előtt lévő vizes árok eltömődött! Annak tisztítását sürgősen el kell végezni, amely munka a Közúti Igazgatóságtól kapott információk szerint az ott lakók kötelessége. Amennyiben Piliscsaba város Önkormányzata ezt a feladatot magára vállalja, az nyilván nagy segítség a tulajdonosoknak. Amíg ez nem

történik meg, minden nagyobb eső alkalmával számíthatunk arra, hogy a 10-es számú főutat ismét elönti a csapadékvíz.

- Jelen lapszámunkban is megjelent az a tájékoztató, mely a rendeleteknek megfelelően biztosítja a Iosephinum területén lévő karsztakna védterületének felügyeletét. A Környezetvédelmi Hatóság és a Pest Vármegyei Kormányhivatal a tárgyban hozott határozatait az egyes érintett ingatlanok tulajdoni lapjára az ingatlan nyilván tartásban feljegyeztette.
- Folyamatos tárgyalások folynak a jelenleg üresen álló volt Iosephinum kollégium és szakkollégium épületének megvásárlására. A tervek szerint a volt kollégiumi épület új funkciót kap és ide költözne a Magyar Nemzeti Levéltár feldolgozó részlege. A Magyar Kormány és az Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek Kongregációja magyar tartománya egyeztet ebben a Piliscsaba városát nagyban érintő kérdésben.
- A Iosephinum Fejlesztéséért Alapítvány és a Pilisi Parkerdő Zrt. megállapodást kötött, hogy a jelenleg a Nemzeti Földügyi Központ kezelésében lévő Piliscsaba 080/13 helyrajzi számú külterületi erdő csatlakozzon az 1602/4-es belterülethez. A cél, hogy a **Piliscsabai Nemzeti Tudásparc** területén kialakulhasson egy közpark.

- Folyamatosan történik a nemrégiben befejezett, az OSZK beruházásában épített Archivális Könyvraktár feltöltése Budapestről Piliscsabára. Az 2023 év végén hozott törvénymódosítás szerint, rövidesen megköti az MNMKK és az MNV Zrt., valamint a Iosephinum fejlesztéséért Alapítvány és az MNV Zrt. a vagyonkezelői szerződéseket

Csíky Gábor



Iosephinum Kollégium

JUBILEUM

Az elmúlt évben büszkék lehettünk a magyar származású Nobel díjasokra. Előttük már volt néhány magyar származású Nobel díjas, közöttük a 25 éve meghalt Harsányi János, aki két tudós társával együtt 1994-ben kapott közgazdasági Nobel díjat.



Öt éve emléktábla őrzi Budapesten, a VIII. kerületi Horánszky utcában, a jezsuiták rendházának falán a tényt, hogy itt bújtatta Raile Jakab jezsuita szerzetes, a rendház főnöke, a zsidó származású Harsányi Jánost a kolostor pincéjében 1945. január végéig, az oroszok érkezéséig.

Harsányi Jánosról röviden: Budapesten született 1920-ban és Berkeleyben hunyt el 2000-ben. 1948-ban hagyta el

Magyarországot, Ausztráliában élt évekig, majd Amerikába költözött és 1964-től a Kaliforniai Egyetemen tanított. Ekkortól folytatótt kutatást a játékelmélet terén. A megoldandó probléma az volt, hogy a vetélkedő játékosok többnyire nincsenek minden információ birtokában a

megoldandó problémával kapcsolatban, nem ismerik az ellenfél kártyáit és szándékait sem, ezért tárgyalniuk kell.

A Nobel díjat John Forbes Nashsel és Reinhard Seltannel megosztva „A nem kooperatív játékok elméletében az egyensúlyelemzés terén végzett úttörő munkásságért „ nyerte el.

Csíky Gábor

Megemlékezés egykori ezüstpénzeinkről

Sokan tartogatnak régről megőrzött pénzerméket és bankjegyeket, értékeseket vagy értékteleneket, de olyanokat is, amelyek kegyeleti darabként sokkal többet jelentenek egy-egy családnak, mint a beavatott gyűjtőknek.

Bécsben született, majd Szegeden vasúti főtisztté váló apai nagyapám nem sokkal halála előtt nekem adta az 1840-es években vert ezüst *máriahúszast*. Fátyolos tekintettel mesélt az apjától kapott érme jelentőségéről, miután a tenyerembe helyezte.

A felszentelt 20 krajcárrost Szegeden és annak környékén, esküvőre menet a menyasszony, vagy a vőlegény cipőjébe, csizmájába tették. A kisdedit tartó Szűz Máriával díszített érmének oltalmazó erőt tulajdonítottak a régebbi századokban, s ez megmaradt akkor is, amikor ezt a szokást az egyházi gyakorlat már elhagyta. Ennek ellenére tovább öröklődött a pénzdarab, zsebben vagy pénztárcában, olykor nyakláncon hordták.



Pár darab Kossuth-bankót is féltve őriz családunk, hiszen az 1848-as szabadságharcos apai dédapámtól maradtak ránk.



János dédapám 17 éves kora előtt megszökött az iskolából, és a honvédek közé állt, 1849 októberében már hadnagyként kapitulált Komáromban, de az ott kapott menlevél ellenére hadbírótság elé állították és három évi kufsteini várfogságra ítélték. Szabadulása után száműzték Bécsből, aztán

vasúti tisztként jutott pályája csúcsára, miközben tizenkét gyermeket nevelt fel.

Azt hiszem, dédapám 1848-ban „megváltotta a belépőjegyet” ahhoz, hogy családunk az egész Kárpát-medencét otthonának érezze.

Az anyai nagyapám hagyatékából is előkerültek ezüstpénzek, egy tekintélyes méretű és súlyú, Szent Istvánt ábrázoló ötpengős, illetve kétpengősök Rákóczi és Liszt arcmásaival, utóbbiak esetében egyébként ritkábban Pázmány Péter és Szűz Mária alakját övezi a körfelirat.



A pengőt 1927. január elsején vezették be az első világháború következtében elinflálódott korona helyett. A bankjegyeken a nemzetiségek nyelvén is megjelölték a címleteket, éppúgy, mint a Kossuth-bankókon. A második világháború alatt bevonták az ezüstpénzeket, helyettük 1943-ban bankjegyeket nyomtattak, illetve alumíniumból verettek ötös érméket. 1946-ban is alumínium ötpengősöket hoztak forgalomba, egyszerű koronás címerrel, hátoldalon az országházzal, Magyar Állami Váltópénz körirattal. Akkor már az egy- és kétpengősök is alumíniumból készültek.

A pengő inflációja 1946 júliusában tetőzött, amikor a forgalomba került a történelem legmagasabb címletű bankjegye, a 100 millió-billpengős. A fémpenzek addigra fölöslegessé váltak.

A forint 1946-os bevezetésekor ezüst ötforintosokat verettek Magyar Köztársaság körirattal, hátoldalon Kossuth

címerrel, később Kossuth, vagy Petőfi arcásával. A rézből készült 2, 10, 20 és ötvenfilléresek hamar eltűntek, ezeket alumínium érmékkel váltották fel.



Még a kisebb bankjegy- és pénzérme-gyűjtemények is a múltunkról, a történelemről és egyéb érdekességekről „mesélnek”. Például az Osztrák–Magyar Monarchia időszakában a magyar egykoronás ezüstérmén a magyar királyság középcímere, a bécsi egykoronáson viszont az osztrák császári korona látható.



A háború utáni aprópénzeink címerváltozatai pedig az egymást követő politikai időszakokra utalnak. A napjainkban

forgalomban lévő ötven- és kétszázforintos érméinket a különleges kiadások tematikai oldalainak változatossága miatt érdemes megőrizni. Sőt a féltett emlékdarabjaink között helye lehet a magas névértékű, gyűjtői célú ezüst- és aranyérméknek is.



Krajcáros igazság: napjainkban már alig kell fém pénzettel terhelni zsebünket, táskánkat, hiszen vásárláskor hazánkban közel százötvenezer helyen elfogadják a bankkártyás fizetést, de a világ négy égtáján is szinte mindenütt. Hanem a braziliai őserdők népességével seftelve egyikre sincs szükség, viszont hasznos, ha tisztában vagyunk a cserekereskedelem fortélyaival.

Zsiray László Károly

A bankjegy tervező

Vagyóczky Károly festőművész, grafikus és bankjegy tervező a Magyar Nemzeti Bank pénzjegy nyomdájában 1970-től öt éven át tanulta a bankjegykészítést, a speciális nyomdai ismereteket és a rézmet-szést.

1975-től a forgalomban lévő bankjegy sorozatok etalonját készítette és kivitelezte. Keze munkája látható a horvát, a



bangladesi és thaiföldi bankjegyeken is. De tervezett okmánybélyegeket, illetékbélyegeket, értékpapírokat, kötvényeket, részvényeket, útleveleket stb. 2011-ben rajzolta meg a hat címletből álló Balatoni Korona elnevezésű helyi fizetőeszközt. A Magyar Postának közel 100 bélyeget tervezett. Az utóbbi években már csak festményeket alkot.

Sz.J.



Hunyadi Mátyás arcképe az ezerforinton



Szent István király arcképe a tízezerforinton

Készítette: Magyar Nemzeti Bank (Hungarian National Bank) – own scan of a banknote 2006 Timur lenk, Hungarian banknote, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=982184>

Készítette: Magyar Nemzeti Bank (Hungarian National Bank) – own scan of a banknote Timur lenk, Hungarian banknote, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=982207>



ÜNNEPI MEGHÍVÓ



PROGRAM

- ❖ 14⁰⁰ Himnusz
 - ❖ Ünnepi köszöntőt mond Fári Csaba, Leányvár polgármestere
 - ❖ 250 éve született József nádorra emlékezünk.
Előadó Dr. Óze Sándor történész professor
 - ❖ Ünnepi beszéd: Habsburg-Lotharingiai Mihály főherceg
 - ❖ Az emlékoszlop felújítása pályázat segítségével.
- A Iosephinum Fejlesztéséért Alapítvány tájékoztatója
 - ❖ Az emlékoszlop megáldása.
 - ❖ Koszorúzás
 - ❖ Régi magyar himnusz (Boldogasszony Anyánk...)
- Narrátor: Csíky Gábor

Leányvár Község Önkormányzata és a Iosephinum Fejlesztéséért Alapítvány, tisztelettel és szeretettel hív minden érdeklődőt a

Habsburg emlékoszlop felavatására

2025. szeptember 28-án, vasárnap, 14 órai kezdettel
Helyszín: 10-es számú főútvonal mentén az Erzsébet utcában

Fári Csaba
Leányvár polgármestere

Dr. Medvigy Mihály
a Iosephinum Fejlesztéséért Alapítvány kuratóriumának elnöke



Alkotó: **Hernádi Paula**
Ferenczy Noémi-díjas
tűzzománczománc művész

Drága szent Szűz esdve kérlek, áldj meg segíts, légy velem,
Add, hogy mindig hőn szeretve megszenteljem életem.
Állj meg minden imám, munkám, szenvedésem, harcomat,
El ne fordítsd soha tőlem édességes arcodat.
Drága Szent Szűz állj meg kérlek szerettem életét,
Védd meg őket büntől, bajtól, óvd a csüggedők hitét.
Áldj meg minden kis családot, hitvest, szülőt, gyermeket,
Engeszteld ki egymás iránt a háborgó népeket.
Drága Szent Szűz kérve kérlek végórámban el ne hagyj,
Vigaszom és reménységem Isten után csak Te vagy.
Oh, vezess el Szent Fiadhoz, nyisd meg nekünk az eget,
Angyalokkal had dicsérjük mindörökké Szent Neved!
Amen

Értesítés: Iosephinum Fejlesztéséért Alapítvány
2081 Piliscsaba, Fő út 2/A Telefon: 0626 575 435 E-mail: info@iosephinumalapitvany.hu

AZ EMLÉKOSZLOP EGY SZERENCSÉS KIMENETELŰ BALESET MEMENTOJA

*Nincsenek szeszélyes véletlenek,
balszerencsés események,
balesetek. Csupán olyan
jelenségek tűnnek titokzatosnak
és megmagyarázhatatlannak,
amelyeket a balandó ember eddig
félreértett vagy nem tudott
megfejtetni.*

*Marlo Morgan
amerikai író*

A Piliscsabai „Klotildliget” Községépítő és Természetvédő Egyesület lapja

Szerkeszti a szerkesztőbizottság:
Dr. Gazda István, Nagy Eszter,
Dr. Szobácsi Julianna, Zsiray László Károly

Felelős kiadó:
Piliscsabai „Klotildliget” Községépítő és Természetvédő Egyesület

Fotók:
Csíky Gábor, MTA Hivatalos Oldala,
primaprimissima.hu, Wikipédia, Zsiray László Károly

Eng.sz.: B/PHF/413/P/1990

Szerkesztőség címe:
2081 Piliscsaba-Klotildliget,
Fényesliget sétány 2.
Telefon: 06-26/375-095,
E-mail: klotildligettve@gmail.com
Honlap: www.klotildliget.hu

Nyomda: Print Brokers Team Kft., Győr

*Az újságban megjelenő írások
nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség véleményét.*

